

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Principii pentru sisteme de prestații sociale eficiente și fiabile”

(aviz din proprie inițiativă)

(2016/C 013/08)

Raportor: domnul Bernd SCHLÜTER

La 22 ianuarie 2015, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la:

„Principii pentru sisteme de prestații sociale efective și fiabile”

(aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 septembrie 2015.

În cea de a 510-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 septembrie 2015 (ședința din 17 septembrie 2015), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 130 de voturi pentru, 46 de voturi împotriva și 10 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE încurajează UE să pună **un accent strategic mai clar pe politica socială**. În acest context, trebuie să se ia în considerare și consecințele crizei, ale politicii de criză și ale pierderii încrederii populației.

1.2. Se solicită Comisiei să elaboreze, în cadrul unui **program de lucru detaliat, principiile generale de politică socială** pentru care CESE prezintă propuneri la punctul 4 din prezentul aviz. Acest lucru poate fi realizat în cadrul unei inițiative emblematice, unor norme de guvernanță sau al unei cărți albe. Baza o constituie colectarea îmbunătățită a datelor comparative la nivelul UE și al statelor membre. Simpla înregistrare a unor indicatori privind resursele alocate (cheltuielile fiecărui stat membru pentru anumite prestații sociale) nu este suficientă pentru a defini calitatea sistemelor de prestații sociale.

1.3. La elaborarea principiilor pentru politica socială în sensul convergenței sistemelor sociale la nivel înalt, trebuie respectate **competențele statelor membre și diferențele politice și culturale între sistemele sociale**; de asemenea, pe cât posibil, trebuie să se ajungă la un consens între statele membre.

1.4. Principiile pentru politica socială trebuie să servească drept bază pentru viitoare **recomandări adresate statelor membre** în cadrul unui semestru european mai eficient⁽¹⁾. Principiile trebuie să se aplice și **fondurilor structurale, metodei deschise de coordonare și evaluării impactului social, conform articolului 9 din TFUE**. Măsurile luate trebuie să includă și un **prag minim de protecție socială** (*Minimum Social Protection Floor*). În acest sens trebuie să se recurgă la baza juridică în vigoare.

1.5. Principiile pentru politica socială trebuie să constituie **o bază și pentru acțiunile instituțiilor UE**, în special în ce privește guvernanța economică, controlul bugetar și gestionarea crizelor.

1.6. **Partenerii sociali sunt actori centrali**, în special în cadrul sistemelor de asigurări sociale paritare și al altor sisteme create în urma negocierilor purtate de partenerii sociali. Aceștia trebuie implicați în elaborarea principiilor de politică socială. La fel, actorii societății civile, asociațiile reprezentative ale serviciilor sociale, întreprinderile sociale, autoritățile locale, administrațiile sociale publice, asigurările sociale, utilizatorii și consumatorii trebuie implicați în domeniile de competență respective.

⁽¹⁾ De exemplu, printr-o monitorizare și evaluare consecventă a punerii în aplicare a recomandărilor și o corelare cu fondurile structurale (JO C 170, 5.6.2014, p. 23).

1.7. CESE face propuneri concrete de principii pentru politica socială în domeniul sistemelor de prestații sociale. Obiectivul este **eficacitatea și fiabilitatea îmbunătățite ale serviciilor, atât în domeniul protecției sociale, cât și al securității sociale și al sistemelor de sănătate, independent de tipul prestatorului și de tipul de prestație**. CESE urmărește în primul rând să se furnizeze servicii sociale moderne și de interes general în toate statele UE, care să beneficieze de garanții juridice și financiare.

1.8. CESE **recunoaște eterogenitatea sistemelor** și face referire la, printre altele, obiectivele, natura și conținuturile prestațiilor sociale, la **raportul dintre solidaritate și responsabilitate**, protecție juridică, finanțare și calitate. El abordează în același timp și poziția utilizatorilor și a prestatorilor de servicii sociale. Consideră că este necesar ca **prestațiile sociale fundamentale să fie garantate** în baza unor norme comune la nivelul UE.

2. Introducere: context și situația actuală

2.1. **Politica socială europeană** are la bază, printre altele, drepturile omului, învățămintele din perioada războaielor mondiale ⁽²⁾, principiul – prevăzut în tratate – al economiei sociale de piață, obiectivele Strategiei Europa 2020, necesitățile unor economii performante, mandatul de combatere a sărăciei, capitolele din tratat privind politica socială, ocuparea forței de muncă și politica de sănătate, obiectivul coeziunii sociale și normele de concurență comune (articolul 3 din Tratatul UE). Conform articolului 151 din TFUE, obiectivul politicii sociale este promovarea ocupării forței de muncă, îmbunătățirea condițiilor de trai, o protecție socială adecvată și combaterea excluziunii. **Modelul social european** este expresia unei comunități de valori și culturale unice ⁽³⁾, care combină democrația și statul de drept cu responsabilitatea socială și solidaritatea. CESE dorește să consolideze acest model și să-l facă fiabil pentru viitor.

2.2. **CESE este convins că politica socială** trebuie să fie un pilon al politicii europene, **atât în sine, cât și ca mijloc de promovare permanentă a creșterii și ocupării forței de muncă** ⁽⁴⁾. Apreciază progresele înregistrate în politica de ocupare a forței de muncă, în anumite domenii de coordonare și în ce privește protecția muncii. CESE reafirmă caracterul de investiții ⁽⁵⁾ al unor sisteme de prestații sociale efective și atrage atenția asupra costurilor morale, sociale și materiale ale neglijării politicii sociale. CESE pornește de la premisa că economiile performante și inovatoare și serviciile sociale fiabile, eficiente și eficace se condiționează reciproc. Sistemele sociale moderne pot **spori rezistența economiilor la crize**, promova ocuparea forței de muncă și oferă un potențial ridicat de ocupare a forței de muncă și în regiunile dezavantajate ⁽⁶⁾. Având în vedere societatea tehnologică și informațională modernă, evoluția demografică ⁽⁷⁾ și imigrația, cheltuielile reduse pentru **inclusiunea activă, responsabilizarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și pentru șansele copiilor și tinerilor** nu reprezintă un avantaj concurențial durabil. **Dezvoltarea în continuare a sistemelor pe baza unor principii comune** poate contribui la promovarea egalității de șanse și a concurenței juste în UE.

2.3. Sistemele de prestații sociale și de sănătate și alte sisteme asemănătoare servesc **echilibrului social necesar**, combaterii sărăciei, garantării subsidiare a mijloacelor de subzistență și păcii sociale. Aproape fiecare cetățean al Uniunii este nevoit, într-o etapă sau alta a vieții, să apeleze la servicii sociale. Sistemele sociale asigură, printre altele, pensii corespunzătoare și îngrijirea calificată a persoanelor nevoiașe și a celor care au nevoie de îngrijire.

2.4. **Angajatorii și angajații** sunt interesați de **reconcilierea vieții profesionale cu viața de familie, promovarea sănătății și responsabilizare**. Serviciile sociale profesionale stimulează competențele de comunicare și cotidiene, calificarea și sprijină persoanele care se confruntă cu probleme de dependență, cu situații de criză, precum și familiile la îngrijire și educație.

⁽²⁾ Winston Churchill, discursul de la Zürich, 1946: „Trebuie să construim ceva de tipul Statelor Unite ale Europei.”

⁽³⁾ Carta drepturilor fundamentale a UE; Carta socială europeană.

⁽⁴⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 102.

⁽⁵⁾ A se vedea COM(2013) 83, 20 februarie 2013 (JO C 226, 16.7.2014, p. 21).

⁽⁶⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 23; JO C 271, 19.9.2013, p. 91; JO C 226, 16.7.2014, p. 21.

⁽⁷⁾ JO C 161, 6.6.2013, p. 27.

2.5. CESE constată că există **diferențe mari în ce privește eficacitatea, fiabilitatea și eficiența sistemelor sociale** ⁽⁸⁾. Pe de o parte, în multe state membre există sisteme funcționale, pe de altă parte, ar fi util să existe un discurs social comun pentru toate statele membre. Mijloacele de subzistență minimă prin prestații sociale, *venitul minim*, servicii sociale profesionale și încadrarea eficientă în muncă și în societate nu sunt garantate peste tot. Îndeosebi asistența medicală nu este întotdeauna accesibilă tuturor, de exemplu, în cazul aceluia care nu își permit plăți suplimentare cerute oficial sau neoficial; nu în toate regiunile și statele membre există servicii profesionale în domeniul îngrijirii ambulatorii, asistenței persoanelor cu handicap, în caz de deficiențe în educația și creșterea copiilor. CESE recunoaște faptul că finanțarea solidară și garanțiile juridice necesită, parțial, îmbunătățiri.

2.6. Recent, studiul Fundației Bertelsmann ⁽⁹⁾ a arătat că există diferențe semnificative în ceea ce privește eficiența sistemelor sociale, a constatat **evoluția alarmantă a sărăciei și a bogăției** în UE și în toate statele membre și solicită UE să-și consolideze eforturile în domeniul politicii sociale. Studiul arată că pot exista sisteme sociale eficiente și în țări cu un PIB relativ scăzut și că există sisteme sociale deficitare și în țări cu PIB-ul relativ ridicat. Evoluția sărăciei periclitează pacea socială și dezvoltarea economică ⁽¹⁰⁾. Traectoria divergentă dintre statele membre și tendințele îngrijorătoare pe plan politic ar trebui contracarate prin propuneri în domeniul politicii sociale.

2.7. Trebuie îmbunătățită **baza concretă pe care se întemeiază recomandările adresate statelor membre** și politica de gestionare a crizelor. În loc să solicite ulterior măsuri umanitare, UE ar trebui să urmeze principii sociale consistente. Compensarea discutabilă a operațiunilor de risc ale băncilor ar trebui să fie pusă într-o relație rezonabilă cu investițiile în viabilitatea sistemelor sociale. Normele pieței interne privind – de exemplu – dispozițiile referitoare la ajutoarele de stat și la achizițiile publice au deja un impact semnificativ asupra sistemelor de protecție socială și a serviciilor sociale, fără ca acestea să fie evaluate în mod evident prin prisma criteriilor de politică socială.

2.8. În temeiul noului obiectiv al tratatului în ce privește **economia socială de piață** ⁽¹¹⁾, politica în domeniul pieței interne ar trebui să fie completată cu elemente de politică socială ⁽¹²⁾. CESE reiterează cerințele actuale ⁽¹³⁾ și încurajează Comisia și Consiliul European să concretizeze și să pună în aplicare inițiativele în materie de politică socială ⁽¹⁴⁾.

2.9. **O nouă etapă a politicii sociale europene se poate baza, printre altele, pe următoarele acțiuni pregătitoare:** Consiliul a cerut deja în 1992 introducerea venitului minim garantat ⁽¹⁵⁾. În 2000 a stabilit o agendă socială. Articolul 12 din Carta socială europeană obligă statele membre să mențină **sisteme de protecție socială**. Tratatul Uniunii Europene include obiectivele coeziunii sociale și protecției interesului general economic ⁽¹⁶⁾. Organizația Internațională a Muncii (OIM) ⁽¹⁷⁾ a publicat standardele pentru sistemele de securitate socială. Cartea albă privind politica socială a UE a fost publicată în 1994. La nivelul UE există **un drept la garantarea mijloacelor de subzistență** ⁽¹⁸⁾. Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap este un punct de referință.

⁽⁸⁾ Documente ale semestrului european, Caritas Europa: „Viitorul statului social” (*Die Zukunft des Wohlfahrtsstaates*), 2012, documente ale Platformei de protecție socială.

⁽⁹⁾ *Social Inclusion Monitor Europe (SIM)* – Raport privind indexul pentru justiția socială în UE – o comparație transnațională, 2014.

⁽¹⁰⁾ OCDE: „Împreună” (*In It Together*), 2015: în majoritatea țărilor, disparitatea dintre săraci și bogați atinge cel mai înalt nivel din ultimii 30 de ani. În prezent, în țările OCDE, cei mai bogați 10 % din populație câștigă de 9,6 ori mai mult decât cei mai săraci 10 %. În anii 1980, raportul era de 7,1.

⁽¹¹⁾ Articolul 3 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană (Tratatul UE).

⁽¹²⁾ De exemplu, *Friends of Europe, Uniunea socială*, 23.3.2015.

⁽¹³⁾ A se vedea Pachetul de investiții sociale al UE; KU Leuven, *Social Protection at the Top of the international Agenda* („Protecția socială în prim-planul agendei internaționale”), 2014; CESE, *Vers une Europe 2020 plus efficace: les propositions de la société civile pour renforcer l'inclusion sociale et la compétitivité en Europe* („Către o Europă mai eficientă 2020: propunerile societății civile pentru promovarea incluziunii sociale și a competitivității în Europa”), 4.12.2014; CESE, *Ein Aktionsplan für Europa* („Un plan de acțiune pentru Europa”), aprilie 2014.

⁽¹⁴⁾ A se vedea, de exemplu COM(2014) 902 final, 28.11.2014; Scrisoare de misiune către comisarul Thyssen din 1.11.2014, prioritățile Comisiei Juncker din 12.9.2014; Președinția luxemburgheză și reuniunea miniștrilor pentru afaceri sociale din 16.7.2015 și 17.7.2015: Consolidarea dimensiunii sociale; Rapoartele Comitetului pentru protecție socială.

⁽¹⁵⁾ Recomandarea Consiliului din 24 iunie 1992 (JO L 245, 26.8.1992, p. 46).

⁽¹⁶⁾ printre altele articolul 2 și articolul 3 alineatul (3) din Tratatul UE, precum și articolul 2 alineatul (3) și articolele 14, 56, 107, 162 și următoarele, 168, 174, 175 alineatul (3) și Protocolul nr. 26 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

⁽¹⁷⁾ Recomandările OIM 2012; OIM 2014-2015 *World Social Protection Report* (Raport privind protecția socială la nivel mondial).

⁽¹⁸⁾ Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, articolul 1 coroborat cu articolul 34 alineatul (3).

2.10. În avizul său SOC/482, CESE solicită, în conformitate cu Parlamentul⁽¹⁹⁾, Comitetul Regiunilor⁽²⁰⁾ și cu alte asociații, un venit minim adecvat⁽²¹⁾. Comitetul a promovat activ teme precum serviciile sociale, întreprinderile sociale, investițiile sociale, ocuparea forței de muncă, articolul 9 din TFUE, Inițiativa pentru tineret, guvernarea economică și serviciile de interes general. Acest aviz conține referințe la un mare număr de alte documente ale CESE și ale UE, imposibil de menționat aici în totalitate.

3. Observații generale: obiective și conținutul avizului

3.1. În prezentul aviz, CESE se concentrează asupra unui aspect al agendei sociale necesare: îmbunătățirea **eficacității și fiabilității prestațiilor, atât în domeniul protecției sociale, cât și al sistemelor de securitate socială și de sănătate**. Comitetul face trimitere la „prestațiile sociale” finanțate în întregime sau parțial **din impozite sau prin sistemele de asigurări sociale** naționale și care, în temeiul legislației sociale sau al acordurilor paritare, au fost atribuite – într-un mod care poate fi controlat – competențelor autorităților publice din domeniul politicii sociale. În acest context, **nu tipul de prestator este determinant**. În sensul acestui aviz, „prestațiile sociale” pot fi furnizate de administrațiile publice și locale, de asigurările sociale, de întreprinderile sociale independente, de organizații caritabile și de întreprinderi cu diferite statute juridice. Toți acești furnizori sunt incluși în categoria „servicii sociale” în măsura în care furnizează servicii sociale. Conceptul de „prestații sociale” cuprinde **toate tipurile de prestații**, printre care servicii și prestații în bani în sectorul social și al sănătății. Conceptul de „asigurări sociale” cuprinde asigurări sociale bazate pe contribuții și/sau obligatorii și/sau asigurările mutuale, care îndeplinesc o funcție în cadrul sistemelor de securitate socială sau paritare reglementate prin legislația socială.

3.2. **Diversitatea sistemelor sociale**, a serviciilor, conceptelor și conținuturilor acestora presupune acordarea unei atenții speciale discuțiilor pe teme sociale și în traduceri. Sistemele din statele membre corespund politicii sociale, culturii și istoriei din fiecare stat membru. Acestea trebuie dezvoltate în spiritul modelului social european. Trebuie stabilit un echilibru adecvat între diversitatea sistemelor și principiile comune necesare⁽²²⁾.

3.3. UE ar trebui să creeze un **spațiu comun al discursului în domeniul politicii sociale**, să elaboreze standarde actuale și să ia inițiative. Ea ar trebui să promoveze convergența dezvoltării sistemelor sociale. Principiile sociale pot constitui baza pentru recomandările Comisiei, în special în cadrul semestrului european, al Strategiei Europa 2020, al metodei deschise de coordonare și pentru aplicarea evaluării impactului social, conform articolului 9 din TFUE⁽²³⁾. Astfel de principii trebuie să ofere baza pentru un prag minim de protecție socială (*Minimum Social Protection Floor*) și propriile acțiuni și guvernarea⁽²⁴⁾ instituțiilor UE, în special în ce privește gestionarea crizelor, controlul bugetar și guvernarea economică.

3.4. Trebuie examinată **viabilitatea** sistemelor de prestații sociale. Serviciile sociale trebuie să urmărească obiective de interes general cu legitimitate democratică, respectând autonomia lor concepțională.

3.5. De regulă, decizia de a **furniza cetățenilor prestații sociale** aparține administrațiilor sociale publice, asigurărilor sociale sau unor terți în calitate de furnizori de servicii, de exemplu, medicii care prescriu un anumit tratament. Trebuie să se facă distincție între **decizia de a furniza prestații și executarea și finanțarea acestora**; există, printre altele, prestații către utilizatori sub forma exclusivă de numerar, cu sau fără obligația de a apela la anumite servicii calificate. Există servicii sociale furnizate direct de autoritățile locale, administrațiile sociale sau asigurările sociale. Însă, în cazul în care sunt furnizate de servicii sociale independente, relațiile juridice și finanțarea pot fi reglementate în mod diferit: există, printre altele, sisteme de atribuire, acorduri privind serviciile și plățile între serviciile sociale și plătitori, indemnizații ulterioare, sisteme de bonuri valorice sau ajutor direct nespecific prin servicii sociale, în special în domeniul consilierii și prevenirii. În cazul sistemelor contractuale și de bonuri valorice, plătitorul public finanțează serviciul social direct pe baza numărului de cazuri. Toate sistemele trebuie să analizeze dacă există protecție juridică suficientă și dacă utilizatorii au la dispoziție suficiente posibilități de alegere și de participare.

⁽¹⁹⁾ Decizia din 20.10.2010 [2010/2039(INI)](JO C 70 E, 8.3.2012, p. 8); Decizia din 15.11.2011 [2010/2039(INI)] (JO C 153 E, 31.5.2013, p. 57).

⁽²⁰⁾ <http://toad.cor.europa.eu/corwipdetail.aspx?folderpath=ECOS-V%2f012&id=20923>.

⁽²¹⁾ JO C 170, 5.6.2014, p. 23.

⁽²²⁾ În acest sens, conform articolului 153 alineatul (4) din TFUE trebuie avută în vedere competența statelor membre de a stabili principiile sistemelor lor sociale.

⁽²³⁾ A se vedea Conferința Institutului European al Sindicatelor intitulată „Criza datoriilor suverane, UE și reforma protecției sociale”, 3 februarie 2015.

⁽²⁴⁾ În iulie 2015, Președinția Consiliului a prezentat miniștrilor de afaceri sociale propuneri privind dimensiunea socială a cadrului de guvernare.

3.6. **Partenerii sociali au o funcție centrală** îndeosebi în cadrul sistemelor de asigurare socială. De aceea, aceștia trebuie implicați cu prioritate în stabilirea principiilor politicii sociale. Administrațiile sociale locale și naționale, asigurările sociale, serviciile sociale de sine stătătoare au un rol central în furnizarea de prestații sociale. Prin urmare, reprezentanții acestora trebuie implicați în mod consecvent în domeniile lor de competență.

3.7. Ținând seama de necesitatea de a avea un echilibru adecvat între competențele statelor membre, valorile europene comune și o concurență loială în cadrul UE, următoarele principii trebuie să constituie un impuls pentru următorii pași ai UE în politica socială.

4. Principii pentru sistemele de prestații sociale

4.1. **Principiul protecției minime: asigurarea unor prestații sociale de bază, subsidiare** pentru, printre altele, garantarea mijloacelor de subzistență/venit minim pentru persoanele fără venit suficient din muncă, pensii și alte prestații sociale. Acest lucru implică dezvoltarea unor indicatori comuni pentru prestații sociale de bază⁽²⁵⁾. Garanția financiară a subzistenței trebuie să acopere cel puțin **costurile reale pentru alimente, cazare, haine, apă, energie și îngrijiri de sănătate de bază**.

4.2. **Principiul necesității: dezvoltarea și furnizarea de servicii sociale și de sănătate moderne și profesioniste pentru diferite situații:** familii, persoane cu dizabilități, bolnavi, șomeri, părinți singuri, copii, îngrijitori din familie, refugiați, tineri⁽²⁶⁾ cu deficite de dezvoltare, părinți cu probleme de educație, îngrijire la domiciliu și alte servicii legate de gospodărie⁽²⁷⁾, ajutor în cazuri de supraîndatorare⁽²⁸⁾, dependență, lipsă de adăpost și probleme psihosociale. Serviciile sociale efective includ, printre altele, consilierea, supravegherea, orientarea, monitorizarea, îngrijirea, responsabilizarea și educația, tratamentul și terapia⁽²⁹⁾. Deoarece motivele pentru pierderea locurilor de muncă sunt numeroase și ar trebui evitată intrarea în spirala sărăciei, este oportun ca, prin măsuri proactive pe piața muncii, garantate prin lege, să fie sprijinită o reintegrare rapidă pe această piață, să se garanteze o alocație decentă oricărei persoane care își caută un loc de muncă, în special tinerilor lucrători înainte de obținerea primului loc de muncă sau femeilor care doresc să lucreze din nou după o perioadă îndelungată de întrerupere a carierei profesionale.

4.3. **Principiul finalității: elaborarea unor obiective sociale clare cu privire la prestațiile sociale** precum egalitatea de șanse și între generații, incluziunea activă, compensarea dezavantajelor, reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie, asigurarea riscurilor de viață, prevenția, intervențiile în situații de criză, accesul la ocuparea forței de muncă și la incluziunea socială, pensiile, responsabilizarea etc. Acest lucru implică stabilirea adecvată a tipurilor de prestații în baza legislației sociale: ca de exemplu numerar sau/și servicii, ambulatoriu, staționar etc. Trebuie să existe un echilibru între autodeterminarea utilizatorilor și obiectivul eficacității prestațiilor sociale.

4.4. **Principiul accesibilității: garantarea accesului la prestații sociale oriunde și oricând este necesar, la prețuri accesibile și în mod nediscriminatoriu, în special a serviciilor sociale.** În sprijinul accesibilității vin și o finanțare durabilă și solidară, transparența serviciilor și o garanție juridică specifică, cu posibilitatea de a introduce acțiuni în justiție, directe și în recurs. Atunci când există, cerința unei contribuții proprii trebuie să fie echilibrată din punct de vedere social și să nu împiedice accesul la serviciile respective. Controalele birocratice ale nevoii concrete de asistență pot fi contraproductive în cazul anumitor prestații cum ar fi asistență în caz de dependență sau probleme psihosociale. Utilizatorului trebuie să i se pună la dispoziție în mod activ în special prestații de consiliere și prevenire.

4.5. **Principiul proporționalității: prestațiile ar trebui să fie adecvate și necesare în funcție de natura și amploarea lor.** Deciziile discreționare și legislația socială ar trebui să țină seama de acest principiu. Trebuie să existe un echilibru adecvat între resursele mobilizate și rezultatul preconizat al unei prestații sociale. Obligațiile legale ale cetățeanului de a apela la prestații sociale sau de a acționa în alt fel, precum și raportul dintre drepturi și obligații trebuie să respecte principiul proporționalității.

⁽²⁵⁾ JO C 170, 5.6.2014, p. 23.

⁽²⁶⁾ AGJ, „Dimensiunea europeană a bunăstării copiilor și tinerilor”, 2015.

⁽²⁷⁾ JO C 12, 15.1.2015, p. 16; JO C 21, 21.1.2011, p. 39.

⁽²⁸⁾ JO C 311, 12.9.2014, p. 38.

⁽²⁹⁾ A se vedea Dahme/Wohlfahrt, 2015.

4.6. **Principiul solidarității: în principal, finanțarea prestațiilor sociale trebuie să se bazeze pe sisteme de asigurări sociale solide și pe sisteme fiscale juste și solide.** Finanțarea solidară ar trebui să includă, pe cât posibil, toate categoriile de populație și toate straturile sociale; Acest lucru ar mări fiabilitatea, acceptabilitatea și sustenabilitatea finanțării. Munca nedeclarată⁽³⁰⁾ și evaziunea fiscală dăunează sistemelor sociale. Date fiind tendințele demografice și economice, o opțiune adecvată ar putea fi includerea tuturor tipurilor de venituri, inclusiv veniturile din capital. O mai bună coordonare a sistemelor fiscale și financiare la nivelul UE poate ameliora baza de finanțare. Investițiile private, donațiile, angajamentul civic și religios și fondurile fundațiilor sunt surse binevenite de finanțare complementară pe lângă regimul obligatoriu, care însă nu pot garanta drepturi legale și nici infrastructuri.

4.7. **Principiul responsabilității individuale: persoanele în căutarea unui loc de muncă și cele care întâmpină greutăți de inserție profesională** etc. trebuie sprijinite prin servicii sociale și stimulente cu scopul ca aceștia să-și poată asigura în întregime sau parțial mijloacele de existență. Cetățeanul trebuie să poată beneficia de o asigurare complementară în cadrul acordurilor paritare care vin în completarea celor din sistemul public, acorduri negociate și gestionate fără scop lucrativ. Sprijinul profesional acordat pentru dezvoltarea calificărilor profesionale și a competențelor personale de comunicare, sociale și pentru viața cotidiană reprezintă adesea premisa pentru capacitatea suficientă de responsabilitate individuală și de responsabilitate socială. În ceea ce privește protejarea sănătății fiecărei persoane, sistemele de securitate socială ar putea promova un mod de viață sănătos prin intermediul unor oferte din domeniul profilaxiei, prin stimulente și prin promovarea unui nivel mai ridicat de protecție a consumatorilor.

4.8. **Principiul participării: toate prestațiile în sine sau în combinație cu alte prestații trebuie să contribuie la participarea socială a cetățenilor.** Participarea socială cuprinde și participarea profesională, culturală, politică, precum și participarea la bunăstarea socială.

4.9. **Principiul structurii: stabilirea corespunzătoare a raportului juridic și financiar între utilizatori, servicii sociale publice sau, după caz, independente – în funcție de sistem –, administrația socială sau asigurări sociale.** În cazul în care serviciile sociale independente sunt incluse în sistemele publice de prestații sociale, de exemplu prin legislația socială și modul de finanțare, furnizarea acestora, îndeosebi finanțarea și accesibilitatea lor ar trebui să corespundă principiilor menționate mai sus. Astfel de servicii sociale trebuie finanțate în solidar și reglementate pe baza legislației sociale, astfel încât să poată să pună la dispoziția întregii populații servicii de înaltă calitate.

4.10. **Principiul autodeterminării utilizatorilor: utilizatorii nu sunt obiecte, ci coproducători ai ajutoarelor și cetățeni având dreptul la prestații.** Într-un cadru rezonabil din punctul de vedere al costurilor, aceștia ar trebui să aibă posibilitatea de a alege între diferite forme de prestații, ca de exemplu servicii ambulatorii și staționare și alte forme, cum ar fi locuințele pentru persoane asistate. Tipul adecvat de ajutor depinde de situația individuală, nevoile concrete de asistență profesională în urma unei evaluări de specialitate, de dorințele individuale, precum și de situația de la fața locului. În cazul în care serviciile sociale independente sunt incluse în sistemele publice de prestații sociale, de exemplu prin legislația socială și modul de finanțare, utilizatorii ar trebui să poată alege între diferitele tipuri de servicii.

4.11. **Principiul securității juridice: garantarea juridică a prestațiilor, eventual prin legislație socială sau prin alte instrumente juridice similare ale statelor membre, create pe o bază democratică.** Aceste reglementări ar trebui să cuprindă următoarele dispoziții în materie de legislație socială: drepturile juridic recunoscute, clauzele discreționare, obligațiile de cooperare ale utilizatorilor de servicii, descrierea condițiilor în care se acordă prestațiile sociale, modalitățile de a depune plângeri sau reclamații, controlul public asupra prestatorilor privați de servicii publice, după caz, normele de calitate, garanțiile de accesibilitate, obligațiile în materie de infrastructură, modalitățile de finanțare etc. Ar trebui ca, pentru serviciile sociale și de sănătate de bază, drepturile legale să fie garantate. În anumite sectoare ale furnizării de servicii, prin decizii discreționare se poate ține seama mai bine de circumstanțele locale. Este necesar ca bunăstarea persoanelor vulnerabile să facă obiectul unei protecții juridice speciale⁽³¹⁾. Furnizorii de servicii sociale independenți au nevoie de protecție juridică și de acces nediscriminatoriu la prestații, atunci când nu este vorba despre sisteme de tip monopol. În unele state membre, principiul statului social încorporat în bazele constituționale sprijină poziția politicii sociale și asigură prestații sociale fundamentale și în perioade de criză.

⁽³⁰⁾ JO C 458, 19.12.2014, p. 43.

⁽³¹⁾ De exemplu, copii și tineri, viitoare mame și persoane vulnerabile și incapabile.

4.12. **Principiul orientării spre binele comun: tipurile de organizații și întreprinderi orientate în mod deosebit spre binele comun și deschise participării**⁽³²⁾, cum ar fi organizațiile non-profit, întreprinderile sociale, serviciile publice, asociațiile, anumite tipuri de fundații și cooperative, organizațiile de utilizatori și alți actori ai societății civile trebuie să beneficieze de condiții financiare și juridice corespunzătoare. Finanțarea prin impozite sau prin contribuții la fondul asigurărilor sociale a întreprinderilor axate pe profit care funcționează în acest sector trebuie să dea naștere unei dezbateri aprofundate în cadrul politicii sociale și necesită controale adecvate și cel puțin un cadru pentru distribuirea profiturilor.

4.13. **Principiul transparenței: utilizarea fondurilor publice de către serviciile sociale și administrațiile publice trebuie să fie transparentă.** Baza juridică și baza deciziilor de prestații și de atribuire etc. trebuie să fie accesibile pentru cetățeni.

4.14. **Principiul interconectării:** realitatea cotidiană a oamenilor, evoluția etapelor vieții, noile tipuri de familie, îmbătrânirea și imigrația reclamă **servicii integrate și interconectate**⁽³³⁾. Trebuie evitate segregarea, excluziunea și discriminarea.

4.15. **Principiul egalității: utilizatorii, administrațiile sociale și serviciile sociale trebuie să aibă drepturi și obligații reglementate și executorii.** În cazul în care sunt prevăzute sancțiuni sau plăți compensatorii în caz de încălcare a normelor, acestea ar trebui să se aplice nu doar utilizatorilor de servicii, ci și autorităților din sfera asigurărilor sociale.

4.16. **Principiul calității: serviciile sociale trebuie să fie însoțite de măsuri de asigurare a calității.** Analiza nevoilor, planificarea și punerea în aplicare a măsurilor trebuie să se facă pe baza unor cunoștințe din domeniul științelor sociale și a unei expertize de specialitate. Serviciile destinate persoanelor trebuie consolidate prin măsuri de formare, profesionalizare și remunerare și condiții de muncă adecvate în cadrul negocierilor colective. Cadru de calitate al UE pentru serviciile de interes general în Europa⁽³⁴⁾ poate fi un exemplu pentru recomandările UE în materie de servicii sociale. Dacă este oportun, trebuie încurajate recrutarea și ghidarea voluntarilor.

4.17. **Principiul coordonării: trebuie îmbunătățită abordarea aspectelor transfrontaliere cu privire la prestațiile de securitate socială și de protecție socială.** În acest sens, trebuie avută în vedere reziliența plătitorilor și a contribuabililor, precum și principiul solidarității și al proporționalității. Trebuie evitată împovărarea unilaterală a sistemelor naționale deosebit de performante.

Bruxelles, 17 septembrie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽³²⁾ Inițiativa CESE privind antreprenoriatul social.

⁽³³⁾ Kocher/Welti, 2010.

⁽³⁴⁾ A se vedea Comunicarea „Un cadru de calitate pentru serviciile de interes general în Europa” [COM(2011) 900 final].

ANEXĂ

Următoarele puncte din avizul Secțiunii pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie au fost respinse în favoarea amendamentelor, dar au obținut cel puțin un sfert din totalul voturilor exprimate:

Punctul 1.3

La elaborarea principiilor pentru politica socială cu privire la evoluția convergentă a sistemelor sociale trebuie respectate **competențele statelor membre și diferențele politice și culturale între sistemele sociale**; de asemenea, pe cât posibil, trebuie să se ajungă la un consens între statele membre.

Rezultatul votului privind amendamentul 1:

Pentru: 105

Împotrivă: 51

Abțineri: 15

Punctul 4.2

Principiul necesității: dezvoltarea și furnizarea de servicii sociale și de sănătate moderne și profesioniste pentru diferite situații: familii, persoane cu dizabilități, bolnavi, șomeri, părinți singuri, copii, îngrijitori din familie, refugiați, tineri ⁽¹⁾ cu deficite de dezvoltare, părinți cu probleme de educație, îngrijire la domiciliu și alte servicii legate de gospodărie ⁽²⁾, ajutor în cazuri de supraîndatorare ⁽³⁾, dependență, lipsă de adăpost și probleme psihosociale. Serviciile sociale efective includ, printre altele, consilierea, supravegherea, orientarea, monitorizarea, îngrijirea, responsabilizarea și educația, tratamentul și terapia ⁽⁴⁾. Deoarece motivele pentru pierderea locurilor de muncă sunt numeroase și ar trebui evitată intrarea în spirala sărăciei este oportun ca, prin măsuri proactive pe piața muncii, garantate prin lege, să fie sprijinită o reintegrare rapidă pe această piață, iar prestațiile financiare până la reintegrare să fie adaptate, printre altele, la standardul de viață anterior sau la sumele cotizate de contribuabilul respectiv.

Rezultatul votului privind amendamentul 3:

Pentru: 119

Împotrivă: 53

Abțineri: 9

Punctul 4.4

Principiul accesibilității: garantarea accesului la prestații sociale oriunde și oricând este necesar, la prețuri accesibile și în mod nediscriminatoriu, în special a serviciilor sociale. În sprijinul accesibilității vin și o finanțare durabilă și solidară, transparența serviciilor și o garanție juridică specifică, cu posibilitatea de a introduce acțiuni în justiție, directe și în recurs. Cerința unei contribuții proprii se poate dovedi un instrument util. Aceasta ar trebui să fie echilibrată din punct de vedere social și să nu împiedice accesul la serviciile respective. Controalele birocratice ale nevoii concrete de asistență pot fi contraproductive în cazul anumitor prestații cum ar fi asistență în caz de dependență sau probleme psihosociale. Utilizatorului trebuie să i se pună la dispoziție în mod activ în special prestații de consiliere și prevenire.

⁽¹⁾ AGJ, „Dimensiunea europeană a bunăstării copiilor și tinerilor”, 2015.

⁽²⁾ JO C 12, 15.1.2015, p. 16; JO C 21, 21.1.2011, p. 39.

⁽³⁾ JO C 311, 12.9.2014, p. 38.

⁽⁴⁾ A se vedea Dahme/Wohlfahrt, 2015.

Rezultatul votului privind amendamentul 4:

Pentru: 114

Împotrivă: 59

Abțineri: 13

Punctul 4.7

Principiul responsabilității individuale: persoanele în căutarea unui loc de muncă și cele care întâmpină greutăți de inserție profesională etc. trebuie sprijinite prin servicii sociale și stimulente cu scopul ca aceștia să-și poată asigura în întregime sau parțial mijloacele de existență. Cetățeanul ar trebui să dispună de stimulente și oportunități pentru o asistență personală suplimentară, rezonabilă și cu un risc scăzut. Sprijinul profesional acordat pentru dezvoltarea calificărilor profesionale și a competențelor personale de comunicare, sociale și pentru viața cotidiană reprezintă adesea premisa pentru capacitatea suficientă de responsabilitate individuală și de responsabilitate socială. Protejarea sănătății face, la rândul ei, parte din responsabilitatea fiecărei persoane. Sistemele de securitate socială ar putea promova un mod de viață sănătos prin intermediul unor oferte din domeniul profilaxiei, prin stimulente și prin promovarea unui nivel mai ridicat de protecție a consumatorilor.

Rezultatul votului privind amendamentul 5:

Pentru: 117

Împotrivă: 62

Abțineri: 11
